

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

พุทธศาสนาแท้อยู่ที่ภาวนา

ต้นไม้เสียต่ออยู่ทางปากกุฏิตะวันออก ลงไปทางน้ำบ่อ ต้นสูง ๆ ๒ ต้น จะเอาลงก็ได้ นะไม่เกิดประโยชน์อะไร ใครอยากได้เปลือกมันก็เอาไป เปลือกเสียดนะ เตียนี่เขาไม่กินเปลือกเสียดกันแหละ ถ้ารอให้สูงไปนาน ๆ เดี่ยวล้มทับกุฏิเสียหมด ต้นสูงด้วยนะ มันมีอยู่หลายต้นในวัดนี้ แต่ ๒ ต้นนี้ใหญ่ ข้างในก็มีแต่ไม้ใหญ่ ต่อไปมันก็จะใหญ่เหมือนกัน

หลวงตา : เรื่องของเราเลยกลายเป็นหนังสือเป็นอะไรไปทั่วประเทศ ออกทั่ว ๆ ไป

ลูกศิษย์ : ของหลวงตานี้เป็นธรรมะที่ออกจากใจ อันนี้ต้องไปค้นคนอื่นเขาว่ายังไง แล้วมาประมวล เวลาหลวงตานั่งเทศน์เรามาแกะเทปกี่ได้เป็นเล่มออกมา อันนี้ต้องไปหาตรงนั้นตรงนี้มันไม่เหมือนกัน อันนี้เป็นแบบโลก ๆ

หลวงตา : สังเกตดูเวลาไปเทศน์ออกมาเลยอย่างงั้นกับหาเก็บเอาอย่างนี้เป็นยังไง ต่างกันยังไงบ้าง

ลูกศิษย์ : ต่างกันคะ ไม่เหมือนกัน อยากจะได้ประมาณว่าออกจากใจแล้วเขียนคิดอยู่อีกเรื่องหนึ่งคะ ทักชะการคิดตามแนวพุทธศาสนา ถ้าเป็นไปได้ก็อยากเขียนเล่มนี้

หลวงตา : การคิดต้องมีการอบรมจิตให้มี เรียกว่าสมาธิว่างั้นเถอะ คือมีความแน่วแน่มั่นคง ไม่ให้มันฟุ้งซ่านทางโน้นทางนี้ ให้อยู่ในจุดที่เราต้องการ สงบอยู่ในนั้น เรียกว่าจิตต้องมีสมาธิคือความตั้งมั่นในงานของตนเองไม่ให้โอนเอนไปไหน ถ้าจิตไม่มีนี้ไม่สำเร็จทั้งนั้น พูดอย่างนี้ทำให้ระลึกได้ ที่เราเรียนหนังสืออยู่จึงทราบ ว่า อ้อ จิตเป็นสมาธิอยู่ในการเรียนเป็นอย่างนี้เอง คือเวลาเรียนหนังสือจิตไม่ออกไปไหนเลย อยู่ในวงการศึกษานี้ เราเรียนอะไร ๆ อยู่ที่ไหนมันก็อยู่ที่นั่นไม่ออกนะ ไม่คิดไปไหนเลย อยู่ที่นี่ มีวันหนึ่งไปบิณฑบาต ไปเจอผู้สาวละชี อ้าว พูดตามความจริง มันมาเตะสมาธินี้ พอไปบิณฑบาตกลับมา ไปเจอสาวมันแย็บ ๆ เอ้ สาวนี้สวยงามน่ารัก จิตใจมันก็ไม่ได้รักนะ มันหากเป็นความรู้สึกอย่างนั้น ทีนี้เวลาเรียนหนังสือมันแย็บ ๆ อ้าว วันนี้ชอบกล จึงได้รู้ว่าจิตไม่เป็นสมาธิวันนั้น มันกวน

คือธรรมตามันจะเป็นของมันอยู่อย่างนั้นตลอดไม่ไปไหน นี่เรียกว่าจิตเป็นสมาธิในการเรียนโดยแท้ เป็นอยู่กับเราชัดเจน วันนั้นเรื่องนี้มาอยู่ เอ้ ชอบกล ๆ วันนี้มีแต่ชอบกลอยู่ตลอด มันกวนยังไงกันนี้ วันนั้นหนังสือไม่ค่อยได้เรื่อง ทีนี้ปีกใหม่เลยทีนี้ ต่อไปมันก็หมดของมันเอง มันก็เดินตามเรื่องของมัน นี่พูดถึงว่าจิตเป็นสมาธิ คือ

มันเป็นสมาธิในวงเรียน มันตั้งมันอยู่ในวงเรียน ได้เห็นชัด ๆ แล้วเรา ถ้าจิตมันเย็บไปไหนวันนั้นไม่เป็นท่า ยกตัวอย่างเช่นวันนั้นเป็นต้นนะ โห ไม่สบายใจโมโหให้ตัวเอง มันยังงี้ ๆ วันนี้ คือมันกวนอยู่ในนั้น เตี้ยวเย็บ ๆ มันไม่คงเส้นคงวาอยู่ในบริเวณที่เราเรียน จึงว่าต้องให้จิตเป็นสมาธิ คือมีความมุ่งมั่นตั้งมันอยู่ในนั้นแล้วเรื่องราวก็ได้เรื่องได้ราว เขียนหนังสือก็เป็นถ้อยเป็นคำ สะกดการันต์อะไรไม่ถีบไม่เตะกัน ไม่ผิดไม่พลาด มันก็ถูกไปทุกอย่าง รวมแล้วก็เรียกว่าสติขั้นสำคัญนะ

นี่เราพูดในพรุขานะ มันแนวของมันตลอดเลยเรียนหนังสือ ต่อไปมันก็มีชาน ๆ ออกไปแต่ก็อยู่ในวงการการศึกษา มันไม่ออกไปไกล ออกไปเพน ๆ ฟ่าน ๆ แต่ในพรุขานี้มันรู้สึกจิตมันแนวในวงนี้ไม่ออกไปไหนเลย ครั้นต่อไปมันเรียนมากต่อมากมันก็ต้องออกเป็นธรรมดาไซไหม แต่เรื่องหลักของมันที่ว่าเรียนหนังสือมันมีหลักอยู่ในนี้ ถึงออกมันก็ไม่ออกไปไกล เรียนก็ต้องให้มีสมาธิ

ลูกศิษย์ : หลวงตาคะ อย่างทักษะการคิดที่ชำนาญคิดตามแนวพุทธศาสนาที่หลวงตาพูดก็ต้องมีสติมีสมาธิ ตรงนี้ต้องมีการอบรม ส่วนเนื้อหาที่จะมาใช้ในการคิดนี้ก็คือขั้นห้าที่ชำนาญว่าจะมาใช้ในการคิด ไม่ทราบว่าจะใช้ได้ไหม

หลวงตา : ถ้าอยู่ในวงนี้มันก็ได้ถ้อยได้คำดีเพราะเป็นเรื่องของธรรม **ถ้าจิตไม่ออกข้างนอกก็เป็นธรรม** เรื่องธรรมเกิดกับกิเลสเกิดมันเป็นคู่กัน แต่คนไม่เคยเห็นธรรมเกิด มีแต่กิเลสเกิดวันยังค่ำ เพราะไม่สนใจกับธรรม ธรรมจะเกิดได้ยังไงไซไหม ละ ธรรมจึงไม่เกิด หนุนเวลาออกปฏิบัติจิตมุ่งหน้ามุ่งตาที่จะให้ได้ผลประโยชน์จากด้านปฏิบัติทางด้านจิตตภาวนาจริง ๆ นั่นละที่นี้ เริ่มตั้งแต่**จิตเป็นสมาธิสงบเย็นเข้าไป** **มีเรื่องอะไรมันจะเย็บออกมาเตือนเจ้าของบอกเจ้าของเรื่อย ๆ ตามขั้นของจิต พอสูงเข้าไปละเอียดเข้าไปยิ่งบอกยิ่งเตือนละเอียดเข้าไปเรื่อย ๆ นี่เรียกว่าธรรมเกิด** ธรรมเกิดต่างกับกิเลสเกิด

กิเลสเกิดมันเกิดได้วันยังค่ำ ไหลเตลิดเปิดเปิงเลย กิเลสเกิดเข้าใจไหม ถ้าเป็นน้ำก็ไม่ทราบว่ามันน้ำไหลมาจากไหน มันหากไหลของมันไปอย่างนั้น นี่กิเลสมันเลยคำว่าเกิดคือมันไหลไปเลย ธรรมเกิดเกิดอย่างนี้ เกิดไปเรื่อย ๆ ๆ ที่นี้กิเลสที่จะมาแทรกทำลายธรรมไม่ให้เกิดนี้มันจางไป ๆ ธรรมก็เริ่มเข้าไปเรื่อย กำลังของธรรมก็ออกเรื่อย นี่เรียกว่าธรรมเกิด ผู้ปฏิบัติถึงจะรู้ ไม่ปฏิบัติไม่รู้ เรียนไปเท่าไรก็เรียน มันก็เป็นสัญญาอารมณ์ไปหมด ความจำก็เป็นเรื่องโลกเรื่องสงสารไปเสีย ไม่ใช่ความจำในภาคปฏิบัติ ความจำในภาคปฏิบัติออกจากสติ สติสะดุดอะไรปั๊บจำปั๊บ มันติดปั๊บ ๆ มันต่างกัน

เรื่องธรรมเกิดเป็นของเล่นเมื่อไร โลกไม่เคยเห็น ก็เห็นแต่เรียนกันมาเป็นบ้า กันมานี้ เช่น เรียนกระทั่งได้ดอกเตอร์ดอกแด่ เห็นใหม่นี้ มาอยู่ที่นี่ ก็มีแต่เรียนคือเป็น ภาคความจำ ถ้าเราเป็นผู้หนักในธรรมแล้วไปเรียนก็ตามธรรมต้องแทรกอยู่ในนั้น มี สาระไปในนั้น เราไม่ได้พูดแบบเดี๋ยวนะ มีแยก ไปเรียนหนังสือทางโลกทางอะไรก็ตาม ถ้าจิตใจมีธรรมอยู่ โลกมันก็มาเป็นธรรมได้ๆ ถ้าจิตเป็นโลกเสียอย่างเดียว เรียนธรรมก็เป็นโลกไปหมด จบพระไตรปิฎกก็เป็นโลกทั้งนั้นไม่ได้เป็นธรรม มันอยู่ที่ใจ ความจำก็ออกจากใจ ความจำเป็นเรื่องของกิเลสมันก็ไหลของมันจำไปตลอดเรื่อยไป ถ้าความจำเป็นธรรมสะดุดก็จำปู้ป๋า นั่นมันต่างกันนะ

พูดให้คนไม่เคยปฏิบัติฟัง พูดก็ โอ๊ย อย่างว่า ดีไม่ดีเขาจะว่าเราเป็นบ้ากันทั้ง โลก ทั้ง ๆ เขาเป็นบ้ากันทั้งโลกเขาก็จะเหมาว่าเขาเป็นคนดี จอมปราชญ์เฉลียวฉลาด มาดำหนิติเตียนเราพูดคนเดียว คือหลงตาบัวพูดคนเดียวนี้ ว่าหลงตาเป็นบ้าหนักทีเดียว แล้วใครเป็นบ้าละ นั้น มันเอาจริง ๆ นะ มันจำไปหมด ไม่ได้พูดแบบหลับตาพูด นี้ละ นอกจากไม่พูดเฉย ๆ มันปิดได้ยังไงความรู้อันนี้ ควรพูดหนักเบามากน้อยมันก็ ออกเองรู้เอง ระบายออกเอง ถ้าไม่ควรยังงี้ก็ไม่ออก รู้ก็รู้ไปอย่างงั้น รู้ไป ๆ อยู่อย่างงั้น มันก็ผ่านของมันไปไม่ได้เป็นอารมณ์ นี่ละธรรมะแท้ไม่กวนตัวเองนะ มีเหมือนไม่มีรู้เหมือนไม่รู้ นี่เรียกว่าธรรม ไม่กวนตัวเองให้ลำบากลำบากด้วยความรู้ของตัวเอง ความรู้ของกิเลสมันกวนตัวเอง เรียนมากน้อยเท่าไรกวนตัวเองไปเรื่อย ๆ

เดี๋ยวนี้อาจจะเสร็จแล้วหรือโรงสวดมนต์ภาวนา

ลูกศิษย์ :วันที่หลงตาไปดู ชำนาญก็สังเกตว่าทำไมมันไม่ได้สัดส่วนตรงที่ตั้งฐาน พระพุทธรูป เด็กสวดมนต์ต้องแหงนหน้าขึ้น พอหลงตากลับตอนเย็นก็เรียกช่างมาดู ปรากฏว่าเขาสร้างผิดคะ เด็กนั่งสูงจากพื้นดินประมาณ ๘๐ เซนติเมตร เขาสร้างเป็น ๑ เมตร ๒๐ ชำนาญเลยรีบบอกช่างวิศวกรในมหาวิทยาลัยมาดูแล้วว่าจะแก้ไขยังไง ตอนนั้น ผู้รับเหมาเขารับปากว่าเขาจะถมขึ้นมามาก ๘๐ เซนติเมตรให้ได้ ๘๐ เซนติเมตร

หลงตา :เขาต้องยอมรับซี ผู้ผิดต้องยอมรับมันถึงจะเข้ากันได้ตลอดไป ถ้าผู้ผิดไม่ยอมรับขาดสะบั้นกันเลย สำหรับเราเป็นอย่างนั้นนะ ถ้ายอมรับแล้วก็ถึงไหนถึงกัน เป็นไปได้ด้วยกัน ใครผิดได้ด้วยกัน ยอมรับได้ด้วยกัน ไปได้ด้วยกัน ถ้าผิดไม่ยอมรับนี้ เข้ากันไม่ได้

พูดไปไหน ๆ มันยังติดคอกอยู่ที่นี่ ปีนี้กฐินวัดป่าบ้านตาดจะเป็นกฐินทั่วประเทศ มี กฐิน ๘๘,๐๐๐ กอง กองหนึ่งน้ำหนักทองคำ ๑ สลึง ตั้งแต่ ๑ สลึงขึ้นไปเรื่อย ๆ ที่ได้

มันก็คงไม่เพียงแค่อสิ่ง เราตั้งเอาไว้เฉย ๆ มันอาจจะเพิ่มของมันเรื่อย ๆ ตามสถิติตาม ส่วนของศรัทธา กำลังมีเท่าไรเราก็เพิ่มไป นี้ก็ได้สะกิดพระบ้างแล้วในวงกรรมฐานเรา ในหมู่บ้านหรือในวัดแต่ละแห่ง ๆ ควรจะได้ผ้าป่าสักกองหนึ่ง ๆ เราว่าอย่างงั้น ผ้าป่า ๑ สลึง ให้เดือน ๆ กันนะ ปีนี้ทางพระเราช่วยออกด้วย เราเดือนแล้วให้บอกกัน เรา บอกคนเดียวเท่านั้นให้ต่อกันไปนะ คือให้กระจายออกไป บ้านนั้น ๆ อยู่ในป่านั้น ๆ ออกมา ป่าทั้งป่า บ้านทั้งบ้าน วัดทั้งวัด ทองคำ ๑ สลึงไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้ เราว่า อย่างงั้น ต้องเป็นไปไม่ได้ เราเดือนแล้วคราวนี้

ทางวัดป่าต่าง ๆ อยู่ตามที่ไหนให้รวมกัน ๆ ให้ได้วัดหรือจุดละ ๆ หนึ่งกอง ๆ ทอง ๑ สลึงขึ้นไปแหละ ถ้าเทียบเงินก็ ๑,๖๐๐ อันนี้เป็นทองมาก็เป็นทองไปเลย ถ้า เป็นเงินมาเราก็จะเอาเงินจำนวนนี้เข้าไปซื้อทองคำ เรากะไว้เรียบร้อยแล้ว ได้มากจึ้น เหล่านี้จะรวบรวมเป็นเงิน ถ้ามันเป็นเงินมาเข้าบัญชีปุ๊บแล้วออกซื้อทองคำ เรากะไว้ อย่างงั้น แต่คงไม่ผิดแหละ จะให้ได้ทองคำมาก ๆ ปีนี้ เพราะเราจวนตัวของเราแล้ว ถ้า ธรรมดาเราหยุดแล้วนะ นี่เรากระเสือกกระสนเพื่อทองคำที่กำหนดไว้สำหรับพี่น้องทั้งหลายได้ทราบทั่วหน้ากันผ่านมาเรียบร้อยแล้ว เรียกได้ว่า ๑๐ ตัน เวลานี้ได้ ๕ ตันกว่า แล้ว ๕ ตันกับ ๑๓๕ กิโล เศษจากนั้นก็เป็นจำนวนที่เราจะหาเพิ่มเข้าอีกให้ได้ ๑๐ ตัน

เพราะฉะนั้นจึงได้บอกบรรดาพระทั้งหลายให้ช่วยกัน ที่จุดไหน ๆ ให้ได้มา เรื่อย ๆ รวมกันจะได้เพิ่มเติมมากขึ้น ๆ แล้วให้ได้ ๑๐ ตัน พอ ๑๐ ตันแล้วมันคอยที่จะ ตกเวทีอยู่แล้วเราเวลานี้ เราอุตส่าห์พยายามเฉย ๆ ขอให้พี่น้องทั้งหลายกรุณาทราบทั่ว หน้ากัน เราอ่อนมากแล้ว อยากจะปล่อยวางทุกสิ่งทุกอย่าง แม้ที่สุดร่างกายนี้ก็แบก มันมานานสักเท่าไร แบกธรรมดาด้วยอำนาจของกิเลสตัณหาพาเพลินพา เติตพาดันมันก็ไม่ค่อยหนักมากนัก ถ้าแบกแบบกิเลสไม่มีนี้หนัก ผ่านนิตหนึ่งรู้ทันที เท่าเม็ดหิดเม็ดทรายผ่านเข้ามา เช่น ไม่สะดวกสบายในจุดใด ๆ ผ่านเข้ามา ใน ธาตุในชั้นนี้มันจะรู้ทันที เข้าไปสัมผัสกับความรู้ซึ่งเป็นเจ้าตัวการ จึงประหนึ่งว่า กวณตลอดเวลา คือชั้นนี้ห้ามกวนในวาระสุดท้าย

นอกจากนั้นก็มันเป็นธรรมดา ชั้นนี้ก็เป็นตัวต้นเหตุที่จะก่อกวนแต่มันไม่ได้ สนใจ เวลานั้นมันคลุกเคล้าไปด้วยกิเลสตัณหาทุกสิ่งทุกอย่าง วุ่นวุ่นวาย ความติด ความตื่น ความทะเยอทะยาน มันเลยไม่รู้จักหนักจักเบา จะเป็นจะตายก็ไม่รู้ ที่นี้เวลา มันคัดออก ๆ ๆ สุดท้ายก็ยังมาเหลือแต่ชั้นนี้ล้วน ๆ นอกนั้นมันไม่ได้มาเกี่ยวข้องกัน แล้ว แต่ชั้นนี้การเป็นอยู่หลับนอนในทุกอิริยาบถ ชั้นนี้จะแสดงตัวตลอด จะว่ากวนก็ เรียกว่ากวนตลอด นี่แหละเรียกว่าชั้นนี้กวนใจคือผ่านให้รู้ ๆ ที่จะทำใจให้กระทบ

กระเทือนไม่มีแหละ เรื่องชั้นร้ เขาหากดินของเขาไป เขาก็ไม่รู้ว่าเขาติดเขาดินเขากวน เรานะ หากเป็นสภาพอันหนึ่งที่เป็นอยู่ภายในชั้นร้ นั้น แล้วจะต้องรับทราบภายในจิต ตลอด ๆ

นี่เรียกว่ารวมทั้งหมด ชั้นร้ทั้งห้านี้แล่มากวนใจ นอกนั้นไม่มีอะไรกวน คือให้รับทราบตลอดเวลา พายู่พากินพาลับพานอน นี่แหละมันกวนให้ไปเป็นไปตามมัน ถ้าเวลามันหิวนอนก็กวน นอนเสีย พายู่พาไปพามาพากินพาชับพาล่าถายมีแต่กวน ระบายให้พวกนี้ทั้งนั้น ๆ พออันนี้ขาดสะบั้นลงไปแล้วเรียกว่าสมมุติชั้นสุดท้ายคือชั้นร้ ขาดลงไปแล้วจากความรับผิดชอบของใจ นั้นละสมมุติหมดโดยสิ้นเชิง ไม่มีอะไรเหลือเลย เรียกว่า อนุปาทิสเสนิพพาน หมดโดยประการทั้งปวง ขึ้นชื่อว่าสมมุติในสามแดนโลกธาตุนี้หมดโดยสิ้นเชิง ในขณะที่ชั้นร้ได้สิ้นสุดลงไปเป็นวาระสุดท้าย เท่านั้นเอง

เพราะฉะนั้นท่านถึงแสดงไว้ในนิพพาน ๒ ว่า สอุปาทิสเสนิพพาน ท่านผู้สิ้นกิเลสแล้วแต่ยังมีชั้นร้เป็นความรับผิดชอบอยู่ เรียกว่ายังไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะสมมุติยังมีอยู่ ถึงไม่ติดไม่พันกันก็ตาม แต่มันก็แสดงตามสมมุติให้รับทราบตลอดเวลา จึงเรียกว่า สอุปาทิสเสนิพพาน สิ้นกิเลสแล้วแต่ยังครองชีวิตอยู่ ยังมีการรับผิดชอบในธาตุในชั้นร้อยู่ อนุปาทิสเสนิพพาน ธาตุชั้นร้ขาดสะบั้นลงไปแล้ว เรียกว่าตาย สมมุติวาระสุดท้ายคือชั้นร้ได้ขาดสะบั้นลงไป นั้นแหละที่นี้เป็นวิมุตติล้วน ๆ ไม่มีสมมุติใดเข้าแทรกเลย ชั้นร้หมดไปแล้ว ชั้นร้คือสมมุติวาระสุดท้าย จะว่าอย่างไรก็ตามมันก็เป็นอยู่ในจิตเต็มหัวใจแล้ว ว่าไม่ว่ามันก็เป็นอยู่ในนี้

พาพี่น้องทั้งหลายตะเกียกตะกายเวลานี้ก็อุตสาห์พยายาม เหนื่อยลำบาก ถ้าธรรมดาทิ้งไปแล้ว แบกหามมันไปหาอะไร เท่านั้นเอง ทิ้งไปแล้ว นี่ก็คิดเห็นชาติบ้านเมืองก็อุตสาห์พยายามติดดินอยู่อย่างนั้น มันเป็นอยู่ในหัวใจ มันไม่ได้สนใจนะว่าสามแดนโลกธาตุนี้จะเชื่อหรือไม่เชื่อ จะเอาใครมาเป็นพยานในธรรมชาตินี้ พระพุทธเจ้าตรัสรู้พระองค์เดียวหาใครมาเป็นพยาน สาวกทั้งหลายตรัสรู้ขึ้นมาแต่ละองค์ ไม่มีคำว่าหาใครมาเป็นพยาน พยานของท่านเต็มตัวแล้ว สนุทธิภูริโก ประกาศก้องขึ้นในวาระสุดท้ายบริสุทธิโดยสิ้นเชิงแล้ว เท่านั้นพอ แม้พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้าสาวกทั้งหลายก็ไม่ไปทูลถาม เพราะเป็นของอันเดียวกัน ไม่มีอะไรผิดแปลกจากกันพอจะไปถามกันเลย นี่ละท่านก็รู้ของท่านอย่างนั้นท่านไปหาใครมาเป็นพยาน

นี่ก็ธรรมอันเดียวกัน มันก็รู้อย่างเดียวกันเห็นอย่างเดียวกัน จะไปหาใครมาเป็นพยาน ใครเชื่อไม่เชื่อไม่ได้ถือเป็นข้อหนักใจเบาใจกับใครทั้งนั้น นอกจากพูดออกด้วยความเมตตา เขาจะยึดได้มากน้อยเพียงไรก็ให้เขายึดไป เขาไม่ยึดก็เป็นกรรมของเขา

เอง ยิ่งเขามาตำหนิติเตียนไปด้วยแล้วก็ยิ่งทาบกรรมทาบบาปไปในตัวของเขาเอง สำหรับผู้พูดไม่มีอะไร ท่านจะมีอะไร พูดก็ไม่มี ไม่พูดก็ไม่มี เรื่องมันหมดไปแล้วจะเอาอะไรมา มีนี่ละการปฏิบัติธรรม ธรรมพระพุทธรูปประกาศก้องกังวานมา เฉพาะพระพุทธรูปของเราที่นี่ก็ ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว ประกาศก้องด้วยมรรคผลนิพพานมาตลอด ถ้ามีผู้ปฏิบัติจะตัดทวงมรรคผลนิพพานขึ้นมาตลอด เช่นเดียวกับเรามีความสนใจในกิเลส ตัณหา ค้อยเขี่ยชูดค้นหากิเลสตัณหามันก็เป็นไฟมาตลอดเวลา เผาหัวใจเรานั้นแหละ

ผลของกิเลสเป็นไฟเป็นไฟ ผลของธรรมเป็นความชุ่มเย็น ใครชวนขายหาทางไหน ก็ได้ทางนั้น เพราะกิเลสกับธรรมอยู่ที่ใจดวงเดียวกัน ใจเป็นตัวการอยู่ในนั้น เอียงไปทางธรรมก็เป็นธรรมขึ้นมา ผลทางธรรมก็ขึ้น เอียงไปทางกิเลสกิเลสก็เกิดขึ้น ผลของกิเลสคือความทุกข์ร้อนก็เกิดขึ้น ๆ จากใจดวงเดียวกันนี้แหละ เพราะฉะนั้นเวลาท่านชำระ ๆ คือชำระสิ่งที่ป็นภัยนั้นแหละออกเรื่อย ๆ ด้วยธรรม ๆ หนักก็เอา เบาก็ไม่ถอย ต่อไป ๆ ก็ค่อยเบาไป ๆ สิ่งที่มีหมองทั้งหลาย มีดื้อเหล่านนั้นมันก็ค่อยจางออก ๆ ธรรมก็สว่างขึ้น ๆ

ที่นี่เราจะเริ่มพูดได้ว่า ธรรมเริ่มเกิดแล้วก็ได้ ความสว่างไสวความสงบก็เป็นธรรมก็เกิดแล้ว ที่นี้ยิบ ๆ แยะ ๆ ออกมาจากหลักใหญ่คือความสงบร่มเย็นนั้น ก็ออกมาเป็นคำเป็นตอน เตือนมาเรื่อย บอกมาเรื่อย อย่างนั้นจึงเรียกว่าธรรมเกิด สะอาดแล้วธรรมเกิดเรื่อย เช่นเดียวกับเราสะอาดแล้วหากิเลส สะอาดเท่าไรกิเลสเกิดเรื่อย เป็นไฟเป็นไฟเผาเจ้าของเรื่อยไป อยู่ที่ใจนี้ กิเลสไม่มีได้ยังไง ธรรมไม่มีได้ยังไง หัวใจเป็นผู้แบกหามรับกันอยู่ตลอดเวลาปฏิบัติได้หรือ เมื่อใจยังรู้ตัวรู้สุขรู้ทุกข์อยู่ ปฏิเสธบาปบุญไม่ได้ ปฏิเสธกิเลสกับธรรมไม่ได้ มันอยู่ที่ใจ เราปรับอยู่ตลอดเวลา ปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ได้ยังไง ดูเอาตรงนี้ชี้ไปหาดูที่ไหน ดูตรงนี้มันก็รู้อย่าง

นี่ท่านเรียกว่าธรรมเกิด เป็นระยะ ๆ เลยธรรมเกิด ตั้งแต่จิตเริ่มสงบ ธรรมคือความสงบเย็นใจก็เริ่มเกิดแล้วตามฐานของตนที่ชำระได้มากน้อย หนักมากเท่าไร จิตมีความสงบร่มเย็นมากเท่าไร ฐานอันนี้ก็ยังมีมาก ธรรมอันนี้ สมถธรรม สมาธิธรรม จากนั้นก็วิปัสสนาธรรมก็เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ภายในใจ นี้ผู้สะอาดแล้วหาธรรม ธรรมเกิดเรื่อย ๆ อย่างนี้ ผู้สะอาดหากิเลส กิเลสก็เกิดขึ้นเรื่อย ๆ เป็นไฟเผาไปเรื่อย ๆ ธรรมเกิดภายในใจจากการสะอาดหาความชุ่มเย็นก็เกิดขึ้นเรื่อย ๆ อย่างนี้ จะว่ายังไง มันมีอยู่ด้วยกัน ในหัวใจดวงนี้จะปฏิเสธไปไหน สุขทุกข์เราก็เห็นอยู่ในตัวของเรา เราจะปฏิเสธบาปบุญ ความสุขความทุกข์ที่โลกไหนละ มันอยู่ที่หัวใจของเรา รู้ด้วยกันทุกคน

พระพุทธเจ้าก็สอนสิ่งที่สัตว์ทั้งหลายรู้อัตว์ทั้งหลายเห็นอยู่นี้แล ไม่ได้ไปอุตริมา จากไหนพอจะเป็นเรื่องมเงาเกาหลี พระพุทธเจ้าสอนด้วยความถูกต้องแม่นยำ แต่ เรามันไม่สนใจละซี ถ้าปฏิบัติแล้วก็ต้องรู้ต้องเห็น ธรรมกับกิเลสอยู่ในใจดวงเดียว พุด อย่างนี้เราก็ยังไม่ลืม ที่ไปหาท่านคืนวันแรกนะ ขึ้นเปรี้ยว ๆ เหอ ท่านมาหาอะไร ท่าน มาหามรรคผลนิพพานหรือ ซี้ไปเลยที่นี้ ดินฟ้าอากาศไม่ใช่มรรคผลนิพพาน ต้นไม้กุ เขาไม่ใช่มรรคผลนิพพาน ไฟแดดดินลมไม่ใช่มรรคผลนิพพาน ไม่ใช่กิเลสตัณหา กิเลส ตัณหาแท้ มรรคผลนิพพานแท้อยู่ที่ใจ ให้ท่านชำระใจของท่าน ท่านจะได้รู้ได้เห็นทั้งสองอย่างที่มีอยู่ในใจนี้ นั่นฟังซิท่านพุด เวลาปฏิบัติไปมันก็เห็นอย่างนั้น

ต้นไม้กุเขาไม่เป็นกิเลส กิเลสอยู่ที่ใจ ความโลภเกิดที่ใจ ความโกรธเกิดที่ใจ ความหลงระคะตัณหาเกิดที่ใจ ความสุขความทุกข์เกิดที่ใจ มันเกิดที่ใจนี้ ท่านสอนอย่าง นั้น เวลาปฏิบัติไปมันก็ค่อยเข้าใจ ๆ ไป นั่น ให้พากันจำเอานะ เธออย่าไปหาหุ่นเป็น มรรคเป็นผล หาวันยังคำให้กิเลสหลอกตายทิ้งเปล่า ๆ นะ ให้ดูหัวใจที่มันแสดงความ ติดความตื่นตลอดเวลา มันติดมันตื่นอยู่ตลอดเวลาไม่ได้มีความสงบนะใจ นอกจากมีธรรม ภายในใจ เช่น สมถธรรม ความสงบเย็นใจก็เย็นสบาย ยิ่งใจมีความสงบเท่าไรไม่ยาก คิดอยากปรุณะเรื่องนอก มันกวนใจ แต่ก่อนไม่ได้คิดไม่ได้ มันลากมันดึงออกไปคิด นี้ อำนาจของกิเลสมันหนาแน่น มีแต่ลากออกไปคิด จะทำความสงบแก่ใจชนิดหนึ่งก็ไม่ได้ คือกิเลสมันลากออกไปหาความสงบไม่ได้ นี่เวลากิเลสมีกำลัง

ที่นี้เวลาเราอบรมจิตใจของเราให้มีความสงบ สงบลงไปจนกระทั่งมีความแน่น หนามั่นคง เพลินในความสงบของตนแล้ว คิดยุ่งเรื่องอะไรไม่ยากคิด รำคาญ นี่ละจิต ที่เป็นสมาธิเต็มภูมิแล้วไม่ยากคิดภายนอกนะ รำคาญ รูปเสียงกลิ่นรสเครื่องสัมผัสที่ มันติดมันตื่นถึงกันอยู่กับตาหูจมูกลิ้นกาย สัมผัสสัมพันธ์เหล่านี้ มันปิดทางกันนะ กัน ทางกัน ไม่ออกไปคิด มันรำคาญ อยู่ด้วยความสงบแน่วนี้ดีกว่า เพราะฉะนั้นผู้ติดสมาธิ จึงอยู่นั้นตลอด ไม่อยากคิดอยากปรุณะ นี่ขั้นที่มันเคยคิดเคยปรุณะติดดินจนจะเป็นจะตาย มันยังไม่อยากคิด ฟังซิ

เมื่อเวลาธรรมเข้าระงับแล้ว ความสงบนี้มีคุณค่ามากกว่าความคิดเหล่านั้น เพราะฉะนั้นจึงไม่คิดให้เสียเวลาและกวนใจ นั่น มันก็รู้อยู่ในนี้ ที่นี้ออกทางด้านปัญญา ครั้นออกไปแล้ว ออกไปตรงไหนมันมีแต่มหากัณฑ์ทั้งนั้นรอบด้าน ๆ ตาเห็นก็เป็นภัยเข้า มา คือรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส มาสัมผัสสัมพันธ์กับตา หู จมูก ลิ้น กาย มันเอา ฟินเอาไฟเข้ามาผสมผสมเผาตัวของเราตลอดเวลา นี่อารมณ์ของมันประสานถึงกัน เวลา

จิตมีความสงบแล้วไม่ยุ่ง ข้างนอกไม่ยุ่ง ที่นี้พอปัญญาก้าวขึ้นมา มันออกทางไหนมันเห็นแล้วสิ่งเหล่านี้เป็นภัยทั้งหมด มันก็เห็นพิจารณาตัดออก ๆ เบิกออก กว้างออก ๆ

สติปัญญาแหลมคมยิ่งกว่าสมาธิมากนะ เราไม่เคยคิดเคยเห็นเวลามันเป็นขึ้นมาแล้วมันเพลิน เพลินจริง ๆ เรื่องปัญญานี้บทเวลาได้เพลิน ดังที่เคยพูดให้พี่น้องทั้งหลายฟังแล้ว มันไม่มีเวลาหลับเวลานอน เวลาไหนมีแต่จะพึดกับกิเลสที่จะให้มันม้วนเสื่อ ๆ เพราะเห็นโทษของมันมาก จิตใจมันก็ตื่นของมันที่จะฆ่าจะฟันกัน อายากจะเอาให้หลุดพ้น นี่ละปัญญา ปัญญาเกิดขึ้นแล้วที่นี้อะไร ๆ เป็นธรรมไปหมด มองไปทางไหนเป็นธรรมไปหมด ถ้าจิตได้เป็นธรรมเสียอย่างเดียว มองไปทางไหนเป็นธรรมไปหมด ถ้าจิตเป็นกิเลสมองไหนเป็นกิเลสไปหมด นั่น มันอยู่ในจิตดวงเดียวกันนี่นะ

ถ้าหากว่ามีการฝึกฝนอบรมบ้าง อย่างน้อยเมืองไทยของเราจะพอสงบร่มเย็นบ้างนะ บ้านหนึ่ง ๆ ควรจะให้มีความสงบใจได้นั่งภาวนา เอ้า ตั้งข้อบังคับใส่กันบ้างซี ทั้งคืนทั้งวันเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง เราขอเพียง ๑๐ นาที เวลานั่งภาวนา ๑๐ นาทีนี้จะทำใจให้สงบอยู่กับคำบริกรรม เช่น เรากำหนด พุทโธ ๆ ก็ดี ธัมโม หรือสังโฆ หรือธรรมบทใดก็ดี ให้มีสติจดจ่ออยู่กับคำบริกรรมนั้นแนบกับจิต ไม่ให้มันคิดไปเรื่องอะไรทั้งหมดในเวลา ๑๐ นาที เพียงเท่านี้เราก็พอทำได้ด้วยกัน เราเป็นลูกชาวพุทธ วันหนึ่ง ๆ ควรจะทำให้ได้ ศาสนาแท้มารวมอยู่ที่ใจนะ อย่าเข้าใจว่าวัตถุทั้งหลายหรรษาฟูฟ่านั้นเป็นศาสนานะ นั่นเป็นเครื่องล่อของกิเลสต่างหากนะ ธรรมแท้ไม่ได้ยุ่งยากวุ่นวายอะไร มีแต่สงบตัวลงไป ๆ

จิตเราฝึกหัดอยู่ วันหนึ่งเอา ๑๐ นาที ไม่เอามากละเอา ๑๐ นาที มันจะตายก็ให้มันตายเถอะ ๑๐ นาทีนี้ แล้วมีวันหนึ่งจนได้ละที่จิตมีโอกาสที่จะแสดงขึ้นมาให้เราได้เห็นเป็นของแปลกประหลาดอัศจรรย์ และเป็นที่ยังใจเชื่อมั่น ถึงอันนี้จะหลุดลอยหายไปแล้วก็ตาม วันหลังไม่ได้ก็ตาม ความมุ่งมั่นหรือความเชื่อมั่นในสิ่งที่เรารู้เราเห็นแล้วนั้นมันจะฝังลึกนะ ถ้าได้ทำไปอย่างนี้บ้างบ้านเมืองเราก็จะมีชื่อมีแป ใ้ผู้ที่โลกผู้ที่เป็นบ้ายศบ้ำลภ บ้ำกำเริบเสิบสานด้วยความทะเยอทะยาน ก็จะไม่ค่อยสงบตัวลงบ้าง เพราะธรรมนี้มีความสงบใจ จุดแห่งความสงบนี้คือมหาภัย จะได้รู้กันอย่างชัดเจนในหัวใจ เรื่องที่มันพาติดพาดี้น ซึ่งเป็นตัวภัยอย่างยั้งนั้นก็จะเห็นกันไปโดยลำดับ แล้ววันเกิดวันตายก็จะพอระลึกกันได้บ้าง

ดังที่เราทำบุญวันเกิด ๆ กันนั้น เราจะได้ระลึกถึงความตายของเราในหัวใจของเราบ้าง นี่วันหนึ่ง ๆ ไม่ระลึกถึงความตาย แยกความตายไปทั้งวันทั้งคืน ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับมันก็ไม่ได้ระลึกถึงความตายของตัวเองนะ มันตายทิ้งเปล่า ๆ ละ ถ้ามี

พุทธโธ ธัมโม สังโฆ เป็นเครื่องชโลมจิตแล้ววันหนึ่งจะระลึกถึงความตายได้มาก และจะเหยียบเบรกห้ามล้อความทะเยอทะยานนั้นลงได้เยอะๆ นะ ไม่ติดไม่ตื่นจนเกินไป คนมีกิติ คนจนกิติ คนมียศถาบรรดาศักดิ์มากน้อยกิติ ถ้ามีธรรมในใจแล้วจะไม่ถูกเหยียดหยามกันนะ สัพเพ สตตา อันว่าสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น เห็นกันแล้วประสานกันเลยด้วยความเมตตาสงสาร เฉลี่ยเพื่อแผ้วเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันด้วยอำนาจแห่งธรรมนะ ไม่ได้เป็นไปด้วยอำนาจแห่งความเยอหยิ่งจองหองพองตัวเป็นบ้าอย่างที่มีมันเป็นบ้ากันอยู่เวลานี้

ชาวพุทธเรามันเป็นนะ ที่อื่นเราไม่ว่าให้เขาละ เขาไม่เป็นชาวพุทธ นี่เขาก็ไม่เป็นคนไทยเหมือนเรา เราว่าให้พวกเราคนไทยด้วยกันนี้ ดึงกันขึ้นด้วยความดีเป็นอะไรไปวะ ว่าเพื่อดึงกันขึ้น ไม่ได้ว่าเพื่อความฉิบหายนี่นะ ควรจะได้วันหนึ่ง ๆ เอาไปอบรมภาวนาบ้าง เอ้า ที่แรกมันไม่ได้ถึง ๑๐ นาที เอ้า ตั้ง ๕ นาทีไว้ก่อน เอ้า ๕ นาทีให้ได้ไม่ ให้มันเปลวไปไหน ให้อยู่อย่างนี้แหละ พุทธโธ กิติ ธัมโมกิติ สังโฆกิติ แล้วแต่เราถูกจริตกับธรรมบทใด เอามาบริการกรมในใจของเรา มีสติกำกับเอาไว้ให้รู้อยู่กับคำบริการกรม เช่น พุทธโธ ๆ นี่เท่านั้น ประหนึ่งโลกนี้ไม่มีอะไร มีแต่คำบริการกรมอยู่ในใจของเราเท่านั้น แล้ววันหนึ่งจะแสดงความแปลกประหลาดขึ้นมาให้เห็นจนได้ พอแสดงขึ้นมา มันจะแปลกหมดทุกอย่าง ไม่มีอะไรในโลกจะเหมือนธรรมนะ เพียงแยบขึ้นมาในใจนี้มันตื่นเด่นนะ

พอพูดอย่างนี้แล้ว เราก็เคยเล่าให้พี่น้องทั้งหลายฟังหลายครั้งหลายหนแล้ว เพื่อเป็นคติเครื่องเตือนใจนั่นเอง เราบวชที่แรกฝึกหัดภาวนามีความสนใจภาวนา แล้วก็มาภาวนาพุทธโธ ๆ ที่แรกก็ว่าไปธรรมดา นั่งภาวนา พอหยุดเรียนหนังสือเราจะใช้เวลา ๑ ชั่วโมง หนึ่งชั่วโมงนี้เป็นเวลาภาวนาของเรา ตั้งแต่ต้นเป็นไปจนถึงจุดสุดท้ายเรียนทั้งนั้น พอถึงเวลาจะนอนยังอีกชั่วโมงจะนอน นี่แหละย่านนี้ภาวนา ไปอย่างนั้นทุกวัน ๆ ก็ทำสะเปะสะปะไปอย่างนั้นแหละ ท่านสอนว่าให้พุทธโธ ๆ เราก็พุทธโธ ๆ บอกว่าอย่าให้เปลวนะ ท่านว่าให้จิตรู้อยู่กับพุทธโธ ๆ เราก็พยายามไม่ให้มันเปลว มันก็เปลวไปจนได้นั้นแหละ แต่มันก็มีวันหนึ่งจนได้ที่มันจะเจอกันนะ พุทธโธ ๆ ๆ แล้วจิตมันเหมือนกับว่าเรตอกแหไว้ เราดึงจอมแหเข้ามา พอดึงจอมแหเข้ามา ตีนหมันก็หย่นเข้ามา ๆ มันเลยเกิดเป็นความสนใจขึ้นในกิริยาของจิตอันนั้น แล้วสติตั้งจ่อ ๆ

ที่นี้ก็เหมือนว่าดึงจอมแหพุทธโธถี่ยับ ๆ จิตก็สงบเข้ามา ๆ มาถึงตรงกลางนี้แหละ ก็กัณฑ์ที่เลยนะ ปรากฏว่าขาดไปหมดเลย โลกธาตุไม่ทราบกว้างแคบ ขาดไปหมดเหลือแต่ธรรมชาตินี้เป็นเกาะ ซึ่งเท่ากับอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทรทะเลหลวง

แหละ เป็นเกาะแห่งความสงบ เกาะแห่งความแปลกประหลาดอัศจรรย์ โอ้ย ตื่นเต้นนะ มันตื่นเต้นมันไม่เคยเห็น โถ.ทำไมเป็นอย่างนี้ ความตื่นเต้นมันเลยไปกระตุกความสงบ ความอัศจรรย์ให้ขยายตัวออกมา เลยถอนออกมาเสีย เสียตาย โถ วันหลังขยับใหญ่เลย ไม่ได้เรื่อง วันหลังขยับใหญ่ไม่ได้เรื่อง เรียนหนังสืออยู่ ๗ ปี ภาวนานี้ได้ ๓ หนไม่ได้ สิ้นนะ เวลาจาง ๆ แล้วมันก็เป็นให้อีกทีหนึ่ง ๆ ได้ ๓ หน นั้นแหละที่นี้ออกจากนี้แล้ว จับอันนี้เอาไว้ ออกจากการเรียนหนังสือแล้วจะภาวนา จะเอาอันนี้ให้ได้ มันก็ขัดกัน ใหญ่มันก็ได้จริง ๆ นี่แหละมันมีจนได้นะ

พี่น้องทั้งหลายการภาวนาไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยนะ พุทธศาสนาแท้อยู่ที่ภาวนา อันนั้นเป็นกิ่งก้านสาขาของศาสนา เราทำบุญให้ทานมากน้อยเป็นกิ่งก้านของศาสนา ต้นลำของศาสนาแท้ ๆ คือภาวนา กิ่งก้านของศาสนา ก็คือการทำบุญให้ทาน รักษาศีลได้มากน้อยเท่าไร นี่คือกิ่งก้าน ภาวนานี้คือสั่งสมส่งเสริมต้นลำมันเข้าไป ๆ แล้วจะมีวันหนึ่งให้ปรากฏจนได้ จึงได้พูดให้พี่น้องทั้งหลายฟัง เรื่องที่เป็นคดี เราก็จับอันนั้นไว้เลย ถึงมันไม่เป็นอย่างนั้นก็ตาม ความเชื่อที่มันเคยเป็นแล้วมันไม่ถอนนะ เราจะเอาอันนั้นให้ได้ ให้เป็นอย่างนั้นให้ได้ มันก็เป็นจนได้นั้นแหละ

จนกระทั่งออกปฏิบัติที่นี้เอากันใหญ่ นะ ไม่ใช่ธรรมดา พัดกันใหญ่เลยมันก็ได้ละที่นี้ ได้เรื่อย ๆ มา จึงได้มาพูดให้พี่น้องทั้งหลายฟัง ออกมาจากอย่างนี้แหละ ล้มลุกคลุกคลานเรารู้ไม่หยุดไม่ถอยมันก็ค่อยเป็นค่อยไป จนกระทั่งมันจ้ำจี้ขึ้นอย่างทุกวันนี้ พูดอย่างนี้แหละ เราไม่เคยสนใจกับกองถังขยะนี่นะ สามแดนโลกธาตุคือกองถังขยะ แห่งสมมุติทั้งปวง ถังขยะคือกองสมมุติเรียกว่าถังขยะ สกปรกโสมนมอยู่ นี้ ความทุกข์ ความลำบากลำบาก ภาระวณระวายอยู่ในกองถังขยะนั้น นิพพานไม่มี ผู้บริสุทธิ์แล้วไม่มี เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า อันนี้กองถังขยะ แต่ก่อนจิตเป็นอย่างนี้เป็นถังขยะ ที่นี้จิตถอนออกจากนี้แล้วไม่เป็นถังขยะ มันก็พูดเรื่องถังขยะได้อย่างชัดเจนละซี เข้าใจไหมละ

นี่ละเวลามันเป็นถังขยะมันเป็นนะ เวลาคลี่คลายออก ๆ มันค่อยผ่านไป ๆ พันไปนี่มันก็จ้ำจี้ขึ้นมาแล้ว แล้วไม่สนใจว่าจะเอาอะไรมาเป็นที่พึ่งที่เกาะที่ยึดมาเป็นสักขีพยาน อันนี้จ้ำจี้หมดแล้วพอทุกอย่าง เราพูดอย่างนี้เราพูดด้วยความพอทุกอย่าง ด้วยความแม่นยำในหัวใจ จึงไม่สนใจจะเอาใครมาเป็นสักขีพยาน เอาพวกคนตาบอดมาเป็นพยานยังงี้ มองดูตาไหนตาใสเหมือนตาแมว แต่มันบอดอยู่ที่หัวใจ มันตาบอดอยู่ภายใน แล้วจะเอามาเป็นพยานยังงี้ ที่นี้ตาสว่างของธรรมมันสว่างอยู่ที่ใจ มันจ้ำจี้ออกไปหมดแล้วจะหาใครมาเป็นพยานวะ พระพุทธเจ้าหาใครมาเป็นพยาน สาวกทั้งหลาย

หาใครมาเป็นพยาน สั่งสอนโลกอยู่ทุกวันนี้ด้วยตาในแสงสว่างจำอยู่ภายในนั่นเอง ให้พากันจำเอานะ

นี่แหละหลักใหญ่จริง ๆ ให้พากันภาวนาอย่าปล่อยอย่างวาง มีแต่กิริยาภายนอก เห็นพระก็ไหว้เสียทีหนึ่ง เดินผ่านไปวัดเห็นวัดก็ไหว้ปลก ๆ ๆ เสียทีหนึ่ง มองเห็นพระก็สวัสดีคะ ไปเรื่อย จนพูดก็ไม่จบให้กิเลสลากคอมันไป เข้าใจไหม ถ้าไม่ภาวนาแล้วเห็นอะไรมันดูจริง ๆ คิดจริง ๆ มันถึงใจทุกอย่างนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ของเรา ถ้ามีธรรมภายในใจแล้ว มันจะเป็นอรรถเป็นธรรมเป็นความสัตย์ความจริงขึ้นมาทุกอย่างนั้นแหละ ถ้ามีแต่เรื่องกิเลสเหลวไหลทั้งหมด พากันจำเอานะ เอาละพอ

เมื่อวานนี้วันที่ ๒๔ ทองคำได้ ๖ บาท ๕๐ สตางค์ ดอลลาร์ได้ ๒๕๐ ดอลลาร์

อ่านธรรมะหลวงตาวันต่อวัน ได้ทาง Internet www.Luangta.com